

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

- KODĖL TAIP MAŽAI RAŠOME „AUŠRAI“? – **Petras Maksimavičius** 4
 IŠ GYVENIMO ANT RIBOS – **Jurgita Stankauskaitė** 23

MINĖJIMAI

VASARIO 16-OJI – LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO DIENA

- VIDUGIRIŲ MOKYKLOJE – **Gražina Kibyšienė** 6
 PUNSKO DARIAUS IR GIRĖNO MOKYKLOJE – **Uršulė Aleksaitė** 8
 SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO“ PAGRINDINĖ MOKYKLA 8
 PUNSKO SAVIVALDYBĖS VAIKŲ DARŽELYJE – **Vida Jolanta Stankevičienė** 9
 SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO“ GIMNAZIJA – **Gimnazistė Kornelija** 10
 PUNSKO KOVO I I-OSIOS LICĖJUJE – **Aldutė Karaneckaitė** 11
 SUVALKUOSE – **Birutė Burdinaitė-Ołow** 12
 PUNSKO LIETUVIŲ KULTŪROS NAMUOSE – **Asta Pečiulienė** 13
 SEINŲ „LIETUVIŲ NAMUOSE“ – „**Aušros**“ inf. 15

ŠVIETIMAS

- ŽIEMOS ŠVENTĖS PUNSKO SAVIVALDYBĖS VAIKŲ DARŽELYJE – **Alicija Nevulienė** 16
 GIMNAZISTŲ EGLUTĖ – **Edita Sorokaitė, Inga Radzevičiūtė, Gabija Batvinskaitė** 18

ŽMONĖS

- MŪSŲ KELIAS – **Vytautas Pečiulis** 19

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

- LIETUVOS ŽINIASKLAIDA 26

Viršeliuose:

Vasario 16-oji Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinėje mokykloje ir gimnazijoje (Iš mokyklos archyvo)

Vasario 16-oji Punsko savivaldybės vaikų darželyje (Iš darželio archyvo)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
 tel./faks. 87 5161 416
 www.e-ausra.pl
 ausra@o2.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
 16-500 Sejny, ul. 22 Lipca 9
 tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
 Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
 Stilitė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
 Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
 Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2017-02-24.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
 nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
 16-515 Puńsk
 Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
 SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Marchlewskiego 1, 16-500 Sejny
 Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
 SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti tiesiogiai interneto tinklalapyje www.prenumerata.ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti „RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7–17 val.). Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
 Spraw Wewnętrznych
 i Administracji

Projektą iš dalies remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas (26-27 psl.).

SPAUDOS,
 RADIO IR
 TELEVIZIJOS
 RĖMIMO
 FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Pasibaigus Vasario 16-osios minėjimams pats laikas pažiūrėti Lietuvos kino teatruose rodomą naujausią Donato Ulvydo filmą „Emilija iš Laisvės alėjos“. Su „Žiburio“ moksleiviais tai ir padarėme. Buvome Marijampolės kino teatre, ten sutikome ir Punksko Kovo 11-osios licėjaus mokinius, žiūrėjome kartu. Ne, nesiruošiu rašyti recenzijos, tačiau negaliu neminėti šio filmo, nes jį pažiūrėjusi apie nieką kitą negalėjau galvoti. Retas atvejis, kad kūrinys būtų tiek paveikus. Kas nematėt, važiuokite, vežkitės ir jaunimą. Mintys apie Laisvę, Meilę, Tėvynę, Ištikimybę, Didvyriškumą šiandien labai reikalingos, kad širdyse neįsivyrautų tuštuma, kurios tiek daug aplinkui, ypač televizijos ekrane, internete, žurnaluose apie nieką. Tokie filmai būtini norint pažinti ir suvokti netolimą praeitį ir suformuoti santykį su savo tauta. Pamatę suprasite, apie ką kalbu...

Atšventėme Vasario 16-ąją gausiai – minėjome mokyklose, kultūros namuose. Kartais tie minėjimai įgauna naują formą. Gerai. Štai Vidugirių mokykla lankė kaimo gyventojus su trispalve. Kaip įdomu! Manau, ne vienam džiugu buvo sutikti svečius, sveikinančius su švente. Seinų žiburiečių dauguma minėti važiavo į Lietuvą. Gimnazistai jau tradiciškai šventė Kaune su miesto gyventojais ir Kauno technologijos universiteto studentais, pagrindinė mokykla važiavo į Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejų. „Žiburyje“ liko tik jauniausieji, bet ir jie neleido laiko veltui: pradinukai surengė viktoriną apie Lietuvą, o darželinukai kūrė darbelius Tėvynės tema. Šis „Aušros“ numeris beveik visas skirtas Vasario 16-ajai. Ieškokite, gal ir save rasite nuotraukose.

Ir atsiminkime: nuo vasario 16-osios iki kovo 11-osios – Lietuvos kalbos dienos!

Gerbiami lietuvių bendruomenės nariai!

Neseniai atšventėme Vasario 16-ąją, t. y. Lietuvos valstybės atkūrimo dieną, ir štai po poros savaičių Kovo 11-oji, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena – kita lietuviams svarbi šventė. Paprastai šias datas paminime koncertais, mokyklose surengiame minėjimus. Tačiau svarbiau ne išorė, ne forma, o tai, kaip mes išgyvename tas minėtinas dienas, kiek prisidedame prie lietuviškumo augimo tiek čia, mūsų Suvalkų trikampyje, tiek Lietuvoje.

Naudodamiesi proga norėtume palinkėti Jums visiems, kad šios valstybinės šventės visada išliktų mums brangios. Prisiminkime, kad laikotarpis nuo vasario 16 iki kovo 11 d. – tai Lietuvos kalbos dienos, tad puoselėkime gimtąją kalbą, darykime ją švaresnę, gražesnę, tobulesnę.

Su valstybinėmis šventėmis, Mielieji! Švęskime ir džiaukimės laisve!

*Lenkijos lietuvių bendruomenės
Valdyba*

DIDŽIOJI ŠVENTĖ

Vasario šešioliktoji
Prašydo Trispalvių šilkuos.
O vėjai skambius maršus groja
Tėvynės laukuos ir miškuos.

Lig Baltijos himnas vilnija
Šermukšniais, beržais, pušimis
Ir kviečia, įveikus vergiją,
Už laisvę dėkot širdimis.

Kol širdys LIETUVAI plaka,
Kol jungia JOS vardas brangus,
Mylėsim pasirinktą taką,
Kuris mums vienintelis bus.

Pilni šventės džiaugsmo besaikio,
Neleisim jo drumst nė už ką.
Juk plazdančią Vėliavą laiko
Tvirta SUTVĖRĖJO ranka.

*Jeronimas Šalčiūnas
2017-02-16*

Kodėl taip mažai rašome „Aušrai“?

Šį kartą apie Punsko licėjų

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

„Aušros“ 3 numeryje klausiau, kodėl taip mažai rašome „Aušrai“. Svarsčiau, kodėl neišnaudojame visų galimybių pristatyti savo požiūrį į supantį pasaulį ir bandyti diskutuoti apie mūsų bendruomenės ateitį. Vėlgiai rašydamas „mūsų bendruomenė“ neturiu omenyje vien organizacijos, pavadintos Lenkijos lietuvių bendruomenė (LLB). Dažnai klaidingai įsivaizduojame, kad tas, kas užsimena apie bendruomenę, kalba apie dalykus, kurie jokiū būdu nedaro įtakos mūsų kasdieniam gyvenimui. Ar bendruomenė pakeis mano pasenusį automobilį naujesniu? Ar suremontuos varvantį namo stogą? Atsakymą visi žinome. Ne, nieko tokio nepadarys. Tačiau turime truputį kitaip į tai žiūrėti, kad suprastume bendruomenės ir bendruomeninio gyvenimo reikšmę.

Straipsnio pirmojoje dalyje retoriškai klausiau, kodėl mums tai turėtų rūpėti. Todėl, kad esame bendruomenės (visuomenės) dalis, ir tai sąlygoja, ar būsimė patenkinti savo gyvenimu, vaikų auklėjimu, sėkme darbe, aplinkos sutvarkymu. Tampame bendruomenės dalimi, kai tapatinamės su jos tikslais ir siekais, kai tikime, kad kartu galime vienokias ar kitokias problemas spręsti.

Pirmąją straipsnio dalį baigiau atsiminimais apie 1991 metų įvykius Lietuvoje. Šį kartą noriu parašyti apie nūdienos problemas ir pakviesti diskusijai. Viena tokių problemų yra mažėjantis mokinių skaičius Punsko Kovo 11-osios licėjuje. Neseniai e-ausra.pl svetainėje teko apžiūrėti gražias, spalvotas 2017 metų

Šimtadienio nuotraukas. Tai išskirtinė šventė mokyklai ir tiems jauniems žmonėms, kurie ima žengti pirmuosius žingsnius suaugusiųjų gyvenime. Todėl norėtusi, kad tokias šventes licėjus rengtų dar bent šimtą metų! Tačiau, kaip visi žinote, susiduriame su rimta problema. Dalis mūsų gimnazijų absolventų netęsia mokslo lietuviškame licėjuje ir renkasi lenkiškas vidurines mokyklas Suvalkuose arba Seinuose. Tad kyla pagrįstas klausimas – kodėl?

Anksčiau rašiau, kad kai baigęs Aradnykų ir Berznyko mokyklas atvažiavau mokytis į Punską, nemokėjau lietuviškai rašyti. Tad visai natūralu, kad jeigu tada būčiau pasirinkęs Seinų licėjų – ligi šiandien nemokėčiau rašyti lietuviškai. Bet juk kalba ne tik apie rašymą. Tai žymiai sudėtingesnis klausimas. Visiškai kitaip būtų susiklostęs visas mano gyvenimas: studijos, draugai, darbas... Punske nebuvo labai linksma. Teko papildyti daug mokymosi spragų, pritaipyti prie naujos aplinkos. Reikėjo ištisus mokslo metus gyventi bendrabutyje. Norint jį pasiekti, teko važiuoti per 50 km, o Seinuose dar 3 valandas palaukti autobuso, kadangi tiesioginio susisiekimo nebuvo, ir t. t. Šiandien žinau, kad net tas autobuso laukimas buvo gera mokykla. Išmokau būti kantrus, ko dažnai gyvenime prireikia.

Jau neatsimenu, kelintais metais, bet atėjo pas mane į darbovietę vieno iš abiturientų motina ir paprašė pažymos apie sūnaus ar dukros lietuvių kilmę. Pažyma buvo reikalinga papildomiems balams stojant į Lietuvos

aukštąją mokyklą gauti. Iš pradžių nesupratau, kodėl tokios pažymos nesusitvarkė kartu su kitais Punsko licėjaus abiturientais ir kodėl nesikreipia į Lenkijos lietuvių bendruomenę (LLB). Tik vėliau paaiškėjo, kad tai punskietis, bet Suvalkų licėjaus abiturientas. Taigi baigęs, kaip jam atrodė, „elitinį“ Suvalkų licėjų, nepateko į išsvajotas studijas Lenkijoje. Tai tik vienas iš daugelio epizodų, kuris verčia galvoti apie Punsko licėjų.

Negalime smerkti tų, kurie renkasi ne Punsko licėjų, bet kitas mokyklas, kuriems galbūt „pabodo“ gyventi ir mokytis Punske. Mano požiūrį į Punsko licėjų tikriausiai žinote, tai nekartosiu ir nevardinsiu argumentų, kodėl šios mokyklos visiškai pakanka, norint pasiekti išsvajotas studijas ir dar įgyti papildomų kompetencijų, kokių nerasite kitose mokyklose. Ne kartą klausinėjau Punsko licėjaus absolventų, kurie jau baigė studijas ir sėkmingai dirba, pavyzdžiui, tarptautinėse korporacijose, ar tai jie pasiekė dėl Punsko licėjaus mokymo lygio. Visi jie atsakė vienodai: „Ne!!!“ Šiais laikais joks licėjus neužtikrins sėkmės, jeigu pats nedėsi didelių pastangų, jeigu savarankiškai negebėsi rasti atsakymų į rūpimus klausimus, netobulėsi. Licėjus suteikia tik pagrindą tolesniam savarankiškam darbui. Gerai. Sakysite, kad vienas licėjus gali geresnį, kitas prastesnį tą pagrindą suteikti. Man atrodo, kad ne viskas taip paprasta ir gana sudėtinga tai įvertinti. Ne tik žinios, kryptinga specializacija, papildomos pamokos su korepetitoriais ir geri

Vaidina Punsco licėjaus moksleiviai

mokytojai išugdo mūsų asmenybę, gebėjimus pasiekti užsibrėžtą tikslą. Tai plati tema. Daug mokslinių teorijų apie tai yra sukurta. Beje, patys mokslininkai nesutaria ir tarpusavy ginčijasi, kurie veiksniai labiausiai formuoja žmogaus asmenybę ir lemia sėkmę gyvenime. Kitaip sakant, jeigu įgytos žinios ar baigtos mokyklos aukšti reitingai būtų svarbiausi, tai visi išmintingiausi pasaulio žmonės būtų baigę Oksfordo arba Kembridžo universitetus. Toli gražu taip nėra. Žinau kelis (jau buvusius) šalių vadovus, kurie net licėjaus nebaigė, bet vadovavo valstybėms.

Grįžkime į Punską. Turime ieškoti atsakymo, kodėl nemaža dalis Seinų ir Punsco mokyklų lietuviškų klasių mokinių nenori tęsti mokslo Kovo 11-osios licėjaus. Man atrodo, kad Punsco licėjus tikrai pajėgus pats į šį klausimą atsakyti ir rasti tinkamus sprendimus. Svarbu, kad tai būtų nuoširdi „išpažintis“. Maža to, tokia „išpažintis“ gal būtų geras pavyzdys ir kitoms mūsų mokykloms – ramiai ir dalykiškai išnagrinėti savo silpnąsias vietas ir pasiruošti naujiems iššūkiams. Pirmojoje straipsnio dalyje rašiau, kad „girdėjau ir girdžiu šimtus istorijų ir pasakojimų, kur ir ką reikėtų keisti, tobulinti, pataisyti. „Tas pasakė taip, o anas pasielgė kitaip.“

„Jis žudo visos komandos motyvaciją, o ji nesupranta, kas svarbu, o kas nereikšminga...“ Tačiau vengiame priimti sprendimus.

Gal reikia netradicinio požiūrio ir netradicinių sprendimų. Kas mane paskatino rinktis Punsco licėjų? Apie jį tada nežinojau beveik nieko. Atsakymas tikriausiai Jus labai nustebins. Paskatino vienas iš tuometinių bendruomenės lyderių, seiniškis Algirdas Nevulis, kurį ligi šiandien dėl daugelio dalykų labai gerbiu. Tai buvo 5 minučių pokalbis, kuris, kaip vėliau paaiškėjo, pakeitė mano likusį gyvenimą. Rašau apie tai todėl, kad reikia ieškoti visų įmanomų būdų pasiekti galimus licėjaus mokinius ir jų tėvus. Gal reikia keisti susirinkimų su mokinių tėvais tvarką, rengti daugiau bendrų susitikimų, daugiau ir atviriau jiems pasakoti apie licėjaus gyvenimą, planus, vertinimo sistemą, mokytojus, viziją ir misiją. Net jeigu jie neskubės diskutuoti – tegul klauso. Vieną, antrą, trečią, ketvirtą kartą. Pavaišinkime pyragais, kava, ir tegul klauso. Galbūt nuo to, ką jie papasakos grįžę namo ir savo kaimynams, priklausys, kiek kitais metais ateis mokinių. Tokie susitikimai stiprina mokyklos bendruomenę, žmonės pasijunta jos dalimi, išryškina ne tik mokyklos laimėjimus ir gresiančius

pavojus, bet ir mokytojams leidžia kritiškai pasižiūrėti į savo darbą.

Vieniems šie patarimai atrodys juokingi, kitiems viena ar kita mintis patiks. Dėl to nejučiu jokie diskomforto. Toks ir buvo mano tikslas. Daugiau rašykime apie licėjų, ginčykimės, diskutuokime. Ieškokime pačių keisčiausių, netradicinių ar juokingiausių būdų jį stiprinti. Svarbu, kad jis išliktų, kadangi nieko prasmingesnio kaip šis licėjus bendruomenė dar nėra sukūrusi. Be jo neišliks ir pati bendruomenė.

PABAIGA

Pabaigoje noriu sugrįžti prie pagrindinės šio keisto straipsnio minties – kodėl taip mažai rašome „Aušrai“? Noriu pasakyti, kad rašyti straipsnius nėra lengva. Tačiau tik tada sunku, kai dažnai reikia tai daryti. Šį dviejų dalių straipsnį pradėjau rašyti praėjusių metų gruodžio 6 d., o baigiau 2017 m. vasario 21 d. Pradžioje pavadinau jį „Dekadentizmas“. Per tą laiką keitėsi jo turinys, pavadinimas, struktūra. Vienas parašytas pastraipas pakeičiau kitomis (labai buvo gaila įdėto darbo!), kai kuriuos žodžius – kitais žodžiais, keičiau kablelių vietą, trumpinau sakinius, kad būtų geriau suprantami, internete tikrinu kai kurių pavartotų sąvokų ar pavadinimų reikšmes. Kitus dalykus tobulinti palikau stilistei, maketuotojui, redaktorei. Per tą laiką reikėjo parašyti keturis naujus straipsnius (jie jau seniai išspausdinti „Aušroje“) ir nuveikti daug kitų neatidėliotinių darbų. Ar verta buvo tiek laiko paaukoti keliems puslapiams (kompiuteris suskaičiavo 2855 žodžius)? Tikriausiai ne, tačiau galvodamas apie tai, ką rašau ir ką noriu parašyti, daug dalykų iš naujo permąščiau, paskaičiau kitų autorių straipsnius ir vėl kai ką naujo išmokau. Tai mane praturtino. Čia ir yra ta didelė „asmeninė nauda“, apie kurią rašiau pirmojoje straipsnio dalyje. Rašykite! Diskutuokite!

VASARIO 16-OJI - LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO DIENA

Vidugirių mokykloje

GRAŽINA KIBYŠIENĖ

*Geltona spalva – tai saulė,
Žalia – tai laukų spalva,
Raudona spalva tai kraujas.
Kartu jos – tai Lietuva...*

(K. Vasiliauskas)

Vidugirių mokyklos mokiniai ir mokytojai, atsiliepdami į Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės kvietimą kūrybingai ir prasmingai paminėti Valstybės atkūrimo dieną, prisijungėme prie akcijos „Vasario 16-ąją švęsk linksmai ir išradingai“.

Šiomet Lietuvos gimtadienį šventėme kelias dienas. Prieš Vasario 16-ąją mokiniai atliko plakatus ir kūrė eilėraščius tema „Mano tėvynės spalvos“ bei pasidarė vėliavėles. Papuošėme mokyklą tautine atributika, mokėmės dainų, eilėraščių.

Vasario 16-ąją vyko Lietuvos valstybės atkūrimo 99-ųjų metų minėjimas. 10 val. dalyvavome šv. Mišiose Vidugirių koplyčioje, kurias atnašavo kun. Marius Talutis. Meldėmės už Tėvynę Lietuvą. Į Mišias susirinko ir Vidugirių bei aplinkinių kaimų gyventojai. Vėliau iškėlę Trispalves visi žygiavome iškilmingoje eisenoje „Trispalve, plevėsuok!“ į mokyklą, kur vyko koncertas. Mokiniai supynė pyne iš gražiausių lietuviškų eilių, dainų bei šokių. Koncertavo ir šaunus suaugusiųjų trio: Jurgis

Vaznelis, Jurgis Kriaučeliūnas ir Jonas Stan-kauskas. Po programos šventė tęsėsi mokyklos svetainėje, kur susirinkusieji šnekučiavosi ir dar ilgai skambėjo lietuviškos dainos.

Vasario 17-ąją vyko akcija „Su Trispalve pas kiekvieną“. Tą dieną mokiniai, pasipuošę tautiniais drabužiais, su mokytojais lankė vyresnius ir neįgalius Vidugirių kaimo gyventojus, kurie negalėjo dalyvauti šventėje mokykloje. Aplankėme keturias šeimas, kur mokiniai padainavo, padeklamavo eilėraščių apie tėvynę. Aplankytuosius pasveikinome su Lietuvos gimtadieniu, įteikėme trispalves vėliavėles, padovanojome lietuviškų knygelių ir pavaišinome saldinais.

Pas Vaznelius mūsų laukė ne tik vyresnieji Onutė ir Kastantas Vazneliai, bet ir jų marti Irena su dukromis. Malonu buvo pamatyti buvusias

Eisena „Trispalve, plevėsuok!“

mokines Astutę ir Daivą. Ponas Vaznelis prisiminė savo vaikystę. Jam į mokyklą mažai teko eiti. Pirmiausia Vidugiriuose mokytoja mirė ir mokyklos nebuvo. Prasidėjus Antrajam pasauliniam karui vokiečiai lietuviškas mokyklas panaikino. O kai ir buvo mokykla, vis vien tik žiemą galėjo mokytis, nes reikėjo ganyti gyvulius. Anksti ir kitus ūkio darbus teko pačiam nudirbti, nes kai tėtė su vežimu ir arkliais išsivarė vokiečiai apkasų kasti, tai ir negrįžo. Nieks nežino, kas atsitiko. Sunkus buvo gyvenimas.

Grazinos Kibyšienės nuotr.

Koncertas

Nepaprastai sujaudino apsilankymas pas Gibus. Čia mūsų laukė Marytė Gibienė su sūnumi Juozu bei kaimynės Onutė Milončienė ir Irena Vaznelienė. Nors ponია Marytė serga ir praradusi regėjimą, bet sakė nekantriai laukusi vaikučių. Ji susijaudinusi klausėsi eilių ir dainos. Jos veidas spindėjo, rankos stipriai laikė vėliavėlę, o skruostu nuriedėjo ašara. Kaimynė Irena sakė, kad ir kitą dieną ponია Marytė minėjo nepaprastą mokinių apsilankymą.

Pas Stoskeliūnus laukė visa šeimynėlė. Antanas Stoskeliūnas, mėgstantis dainuoti, dainavo kartu su mokiniais. Vėliau mokytojoms papasakojo apie skaitytas knygas. Skaityti jis mėgsta nuo mažens, nors anksti reikėjo mokyklos suolą iškeisti į arklą. Dabar skaito knygas apie mūsų krašto žmones, apie partizanus ir tremtinius. Visada nekantriai laukia kiekvieno „Aušros“ numerio, kurį perskaito nuo pirmo iki paskutinio puslapio. Jis pakvietė pasiklausyti dainų, kurias pats mėgsta, pasidalijo su mokytojomis įrašais.

Klausėmės jau labai seno Marytės Stoskeliūnienės mamos Magdalenos Pajaujienės dainų įrašo. Šios dainos unikalios, dauguma jau seniai užmirštos.

Pas Sinkevičius-Nevulius susirinko keturių kartų atstovai: visad šypsena pasipuošusi močiutė Ona Zubavičienė, jos dukra Emilija su vyru bei jų marti su dukryte Amelija. Emilija

Sinkevičienė-Nevulienė mielai dalijosi savo prisiminimais. Papasakojo, kaip pati mokėsi dainuoti, ir kartu su mama atliko jaudinančią dainą apie partizanus. Nuo močiutės neatsiliko ir anukė – penkiametė Amelija, kuri gražiai padainavo dainelę „Du gaideliai“.

Nuoširdžiai ačiū visiems, kad šiltai priėmėte mus, atvykusius su eilėmis ir daina, savo namuose, kad su pagarba priėmėte Trispalvę – laisvos Tėvynės simbolį. Matėme susijaudinusių veidus, didžią pagarbą Trispalvei, lietuviškai knygai, lietuviškam žodžiui, išgirdome daug padėkos žodžių, jautėme šeiminių šilumą. Ačiū, kad laukėte. Ačiū už Jūsų šypsenas, vaišes – skanų kompotą, saldumynus, už mums skirtą laiką.

Gražu ir prasminga, kai švenčiame visi kartu: maži ir dideli, jaunesni ir vyresni. Mokomės bendrauti. Jaunesnieji gali pasisemti iš vyresniųjų išminties, kantrybės, mokytis pagarbos, o vyresnieji šalia jaunesniųjų – pasijusti jaunesni...

Grazinos Kibyšienės nuotr.

Pas Stoskeliūnus

Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje

URŠULĖ ALEKSAITĖ

Vasario 16-oji svarbi ir reikšminga kiekvienam lietuviui, gerbiančiam savo šalies praeitį ir dabartį. 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Taryba pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės aktą, kuriuo pasauliui pareiškė, kad atkuriamą nepriklausomą, demokratinę Lietuvos valstybę su sostine Viliumi. Valstybės atkūrimo aktą pasirašė 20 Tarybos narių. Šiomet minime Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 99-ąsias metines. Ta proga mūsų mokyklos svetainėje vyko renginys.

Pradžioje pakvietėme susirinkusius mokinius, mokytojus ir svečius sugiedoti Lietuvos himną. Vėliau pasakojome apie Vasario 16-ąją, Nepriklausomybės akto signatarus, dainavome patriotines dainas, deklamavome eilėraščius. Programos pabaigoje su gražia ir prasminga švente

Iš mokyklos archyvo

pasveikino mokyklos direktorius Jonas Vydra. Šventinę programėlę paruošė I a gimnazijos klasės mokiniai su auklėtoju Vytautu Budzeika.

Po programėlės mokinių savivaldos

pirmininkė paskelbė Vasario 16-ajai skirto konkurso laimėtojus. Gražiausią sienlankraštį parengė IV b klasės mokiniai. Jie apdovanoti diplomu ir saldumynais.

Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinė mokykla

V KL. MOKINĖS

Šių metų vasario 16-ąją Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos V ir IV klasių mokiniai buvome išvykę į Druskininkus. Pirmiausia aplankėme Rezistencijos ir tremties muziejų, kur ponas Gintautas Kazlauskas papasakojo, kaip okupantai sovietai trėmė lietuvius į Sibirą, kaip ten žmonės gyveno, o ponija Eugėja Sidaravičiūtė – apie partizanus ir jų gyvenimą. Vėliau nuvykome į mišką, kur matėme partizanų bunkerį. Išvykos pabaigoje pramogavome Grand Spa Lietuva. Dieną praleidome įdomiai ir smagiai.

Rezistencijos ir tremties muziejuje Druskininkuose

Irenos Casparavičiūtės nuotr.

Punsko savivaldybės vaikų darželyje

VIDA JOLANTA STANKEVIČIENĖ

Vasario 16-oji – tai labai svarbi šventė ne tik Lietuvai, bet ir mažyliams, kurie lanko Punsco darželį. Mes visi savo širdy nešiojamės Tėvynę. Ji – tai miškai, pievos, upės, kalba ir mes. Vasario 16-oji – tai šventė, kuri simbolizuoja stiprybę, dvasią, viltį ir meilę Tėvynei. Mes kaip ir kasmet minėjome Lietuvos gimtadienį. Lietuviškų grupių vaikai tą dieną vilkėjo marškinėliais, kuriuos įsigijome Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai skyrus lėšų projektui „Kas tu esi? Lietuvytis. Tavo ženklas? Baltas Vytis“. Darželinukai šventės pradžioje sugiedojo Lietuvos himną. Visi vaikai žino, kokia šios iškilmingos šventės prasmė, kokie yra valstybiniai simboliai, kokios jų spalvos ir ką jie reiškia. Geltona, žalia ir raudona – tai ne tik saulės, laukų ir kraujo spalvos. Tai kiekvieno lietuvio pasididžiavimo savo valstybe ir tikėjimo

Iš Punsco darželio archyvo

savimi simbolis. Vytis – vienas seniausių valstybinių ženklų Europoje. Darželinukai minėjo ypatingą

Lietuvos valstybės atkūrimo dieną – vieną įsimintiniausių datų Lietuvos valstybingumo kelyje. Dalyvavimas tokioje šventėje tai visų pirma pagarba Tėvynei, laisvės svarbos prisiminimas.

Po didaktinių užsiėmimų vaikučiai iškirpo ir suklijavo trispalvės gėles ir papuošė darželio koridorių. Gėlių puokštė – tai meilės ir laisvės simbolis. Programėlę užbaigė dainele apie Lietuvą.

Vasario 16-oji labai svarbi, nes tai Lietuvos valstybės atkūrimo diena. Šios dienos reikšmę žino kiekvienas lietuvis, gyvenantis ne tik Lietuvoje, bet ir už jos ribų. Tai diena, kuri visus vienija, suburia ir kelia pasididžiavimą savo Tėvyne. O didžiutis tikrai yra kuo, nes esame mažos tautos garbingų žmonių palikuonys.

Iš Punsco darželio archyvo

Seinų lietuvių „Žiburio“ gimnazija

GIMNAZISTĖ KORNELIJA

Dovydo Gudaičio nuotr.

Ilgai Lietuva laukė laisvės ir stengėsi dėl nepriklausomybės... 1918 m. vasario 16-osios nutarimą atkurti „nepriklausomą, demokratinius pamatais sutvarkytą Lietuvos valstybę“ pasirašė abėcėlės tvarka visi dvidešimt Lietuvos Tarybos narių.

Nors neišvengiame klaidų, bet jos taps nežymios ir tinkamos pataisyti, kai mylėsime ir gerbsime Tėvynę Lietuvą. Meilė ir laisvė – kiekvieną lietuvių į viršų keliantys sparnai. Tokį pakylėjimą jutome ir mes, „Žiburio“ gimnazistai, kai Vasario 16-ąją su trispalvėmis vėliavėlėmis dalyvavome eisenoje Kauno miesto gatvėmis iš Prisikėlimo bažnyčios, kur vyko šv. Mišios, iki Karo muziejaus. Jutome jaudulį, kai įspūdingai skambėjo Lietuvos himnas, kai gražiai pagerbti už laisvę kovoję partizanai, tremtiniai, eiliniai lietuviai.

Seinų lietuvių „Žiburio“ gimnazijos

moksleivius jau ne pirmus metus į Kauną dalyvauti iškilmingoje eisenoje pakvietė ir globojo Kauno technologijos universiteto studentų korporacija „Tautito“. Šio universiteto profesorius Gediminas Adlys

po minėjimo dar palydėjo į Socialinių mokslų ir biologijos fakultetą, papasakojo apie mokslą, pavaišino, rodė pateiktą apie Punsko kraštą, o mes pristatėme „Žiburio“ mokyklą. Vėliau dar palydėjo į Radijo muziejų, kur išgirdome labai įdomius gido pasakojimus.

Labai, labai dėkojame. Grįžome pakylėti. Kitais metais būtinai turime nuvykti į gražų minėjimą Lietuvoje su tėveliais, sesėm, broliais, kad Lietuvos Laisvės, Nepriklausomybės 100-metį minėtume kartu.

Privalome žinoti, kad praeity kiekvienas lietuvių žingsnis į laisvę pareikalavo aukų, jėgų bei pasiaukojimo. Estafetę perėmė jaunoji karta, kūrusi nepriklausomybę, nepamiršusi tėvų vargo, su priesaku iš Sibiro parvežto Laisvės daigo: „Nepamirškite, vaikai, tėvų gimtinės pamatų. Saugokite Laisvę ir nepamirškite Dievo.“ Mūsų kunigas Petras sako: „Lietuva Tėvynė ir Motina mūsų visų, ji neatstums niekada, priglau ir liūdinti, ir džiugų – kiekvieną.“

Dovydo Gudaičio nuotr.

Punsko Kovo 11-osios licėjuje

ALDUTĖ KARANECKAITĖ

Kalendorius kupinas įsimintinų datų. Kiekvienam svarbi Vasario 16-oji. Tai Lietuvos nepriklausomybės akto pasirašymo šventė. Šia proga mes, licėjaus antrakiai, su auklėtoja Danute Šliaužiene parengėme meno programėlę. Pasirodymą pradėjome muzikiniu kūrinio „Oi, sakalėli“. Po to žiūrovai išgirdo Bernardo Brazdžionio eiles „Lietuvos vardas“. Jas papildė prasmingos mintys apie gimtąjį kraštą: „Tėvynė – tai ne milijonai žemės valakų, ne miškai, ne upės. Tėvynė – sąvoka moralinė. Žmogus širdy nešiojasi tėvynę. Tik tas jos nepraras, kas nenorės“ (J. Grušas). Lietuvą kamavo daug problemų, tačiau jai pavyko atsigausti ir sustiprėti.

Renginio metu prisiminėme Lietuvos nepriklausomybės akto tekstą bei jo pasirašymo aplinkybes. Po to suskambėjo kiekvienam lietuviui svarbi Maironio giesmė „Lietuva brangi“. Padeklamuotas J. Vaičiūnaitės eilėraštis „Jonui Basanavičiui ir kitiems“ – padėka asmenims, kurie pasirašė bylojantį apie Lietuvos Nepriklausomybę dokumentą. Finale suskambėjo E. Matuzevičiaus kūrinys:

*Mes kiekvienas
Turim savo Lietuvą,
Kur tik viena tėra
Tokia troba,
Toks rankšluostis,
Toks suolas, toks gaišvus vanduo,
Tokie tėvų ir prosenų kapai, –*

*Ten ir šlovė,
Ir garsios pavardės prityla,
Nes ten akistatos riba
Ties tuo,
Prieš ką nėra ko pūstis nei didžiūotis,
nei meluot...
Tenai – senelės austas rankšluostis,
Girnapusė prie durų
Ir amžių pelenai, pavirtę juodžemiu,
Ir vyturiai
Virš traktorių gaudimo...
Ten tavo Lietuva
Ir prosenų kapai –
Kaip sąžinė,
Kaip akys,
Žvelgiančios tiesiog širdin...*

Iš mokyklos archyvo

Suvalkuose

BIRUTĖ BURDINAITĖ-OŁÓW

Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyrius Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimą suorganizavo vasario 19 d. Po lietuviškų mišių Suvalkų Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje renginys vyko 9-osios pagrindinės mokyklos sporto salėje.

Pasveikinus atvykusiuosius į šventę sugiedotas Lietuvos himnas, Kostas Leončikas perskaitė pranešimą apie Nepriklausomybės Akto reikšmę Lietuvos istorijoje, minute tylos pagerbti iškeliavę anapilin asmenys, prisidėję prie Lietuvos valstybės atkūrimo po Pirmojo pasaulinio karo.

Meno programoje dalyvavo: Punksko etnografinis ansamblis „Gimtinė“, vadovaujamas Angelės Bapkauskienės, Suvalkų ansamblis „Ančia“,

Dainuoja Suvalkų ansamblis „Ančia“

vadovaujamas Vytauto Batvinsko

Minėjime dalyvavę moksleiviai po pasirodymo

(abu kolektyvai padovanojo pluoštą gražių dainų), nemažas būrys Suvalkuose lietuvių kalbos pamokas lankančių vidurinių mokyklų, gimnazijų ir pagrindinių mokyklų moksleivių, kurias parengė mokytoja Teresė Jonuškienė (jie pirmą kartą buvo pasipuošę tautiniais drabužiais). Pirmą kartą pasirodė merginų vokalinė grupė: Gabija Batvinskaitė, Nastutė Murauskaitė, Neringa Virakaitė ir Lidija Batvinskaitė. Jos vadovas – Vytautas Batvinskas. Pranas Sovulis perskaitė savo eilėrašį „Džiaugsmo šventė“, o Kazimieras Baranauskas – Jeronimo Šalčiūno eiles „Vasario 16-oji“. Kelis muzikinius kūrinius atliko kapeliukė: Gabija Batvinskaitė (smuikas), Vytautas Batvinskas (akordeonas), Juozas Šimilevičius (akordeonas), Jonas Nevulis (būgnas).

Po minėjimo „Vienybės“ klube vyko vakaronė, kurioje dalyvavo suvalkiečiai ir svečiai – „Gimtinės“ ansamblis.

Punsko lietuvių kultūros namuose

ASTA PEČIULIENĖ

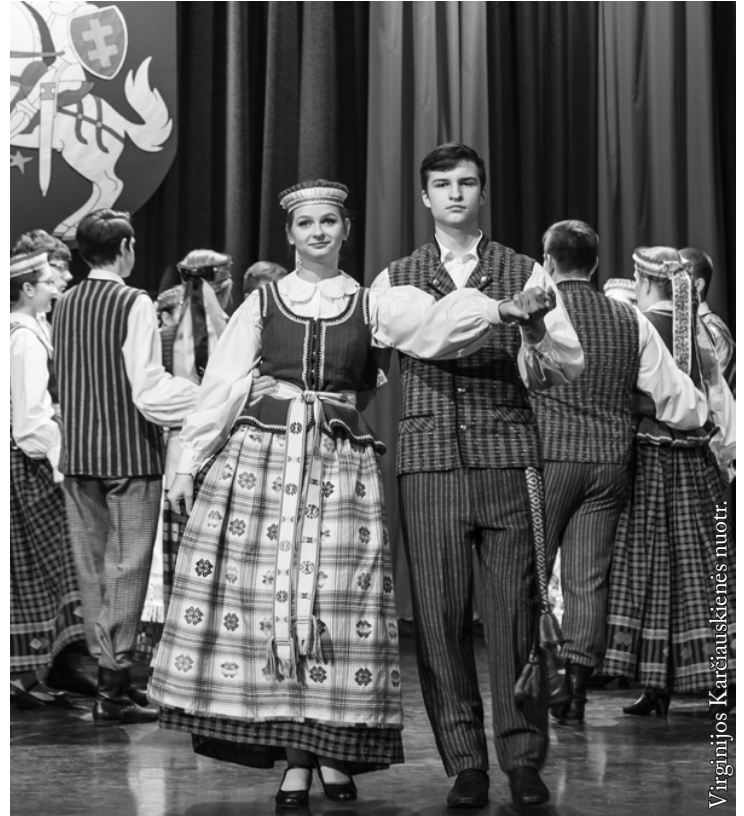
Vasario 16-oji, tai visų tų šventė, kurių širdyse skamba „Lietuva, Tėvyne mūsų...“, kurių mintys drąsios kaip šuoliuojantis Vytis, kurių darbus nušviečia gražiausios spalvos: geltona, žalia, raudona. Pagaliau tai visų tų šventė, kurių motina – Lietuva vadinas. Tai simboliai, kurie mus vienija, įkvepia stiprybės, suteikia vilties. Tad būkime pasveikinti su didinga Vasario 16-ąja. Lai lydi mus brandumas, ištikimybė lietuvių kalbai ir kultūrai, atsakomybė už ateities kartas.

99-ąsias Lietuvos nepriklausomybės metines Punsko apylinkių lietuviai minėjo vasario 18-osios vakarą Punsko lietuvių kultūros namuose. Tą vakarą tiek scena, tiek žiūrovų salė buvo sklidina šviesių veidų, pakilios nuotaikos, šventinės atmosferos. Sulaukėme garbingų svečių iš Lietuvos. Tai buvo Lietuvos Respublikos konsulato Seinuose vadovas Vaclav Stankevič bei Užsienio reikalų ministerijos Užsienio lietuvių departamento direktorius Vytautas Pinkus su darbuotoja V. Raulynaitiene. Jie mums

dovanų atvežė užsienio reikalų ministro Lino Linkevičiaus sveikinimus. Mes nelikome skolingi ir visai gausiai susirinkusiai publikai bei svečiams parodėme, kokią Lietuvą nešiojame širdyse. Tai buvo dainų, šokių, įtikinamo dzūkiško žodžio Lietuva. Intarpuose buvo skaitomos ištraukos apie lietuvių kalbą, kultūrą, lietuviškumą iš Jono Basanavičiaus raštų.

Šventinio koncerto programoje matėme visus šio krašto meno kolektyvus: Punsko Kovo

11-osios licėjaus ansamblius – chorą „Pašėsupiai“ (vad. J. Pavidonis) ir šokių grupę „Šalčia“ (vad. A. Pečiulienė), Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos ansamblius – folklorinį „Alna“ (vad. V. Batvinskas), etnografinį „Gimtinė“, sutartinių giedotojas „Saulales“ ir kapelą „Šalčinukas“ (vad. A. Bapkauskienė), Punsko pensininkų ansamblį „Tėviškės aidai“ (vad. G. Kraužlys) bei LKN ansamblius – vaikų ir jaunimo vokalinę grupę

Šokių grupė „Šalčia“

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Choras „Dzūkija“

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Punsko pensininkų ansamblis „Tėviškės aidai“

„Balsynėlis“ (vad. E. Pocienė), chorą „Dzūkija“ (vad. V. Simanauškas), choreografinį sambūrį „Jotva“ (vad. K. Mauliūtė), kapelą „Klumpė“ (vad. J. Zakaravičius), jaunių teatrą „Kregždė“ (rež. J. Malinauskaitė-Vektorienė), vaikų meno studiją „Puniukai“ (vad. A. Pečiulienė ir J. Zakaravičius) bei šokių grupę „Vyčiai“ (vad. A. Pečiulienė).

Tą vakarą Lietuvai skyrėme savo talentus, gebėjimus, kūrybą ir širdies virpesius. Už koncertą dėkojame ne tik visiems dalyvavusiems

Etnografinis ansamblis „Gimtinė“

Koncerto dalyviai

atlikėjams, ansamblių vadovams, aptarnaujančiam personalui, bet taip pat žiūrovams – už jų palaikymą ir kitąsyk išsakytas pastabas, kritiškas mintis ar pagyrimo žodžius. Visa tai mums didelė vertybė ir ženklas, kad yra kur tobulėti. Dėkoju visiems neabejingiems lietuviams, kurių dėka šventė buvo tikra, kurių meilė Lietuvai tiek iš vienos, tiek iš kitos scenos pusės tą vakarą buvo junta ir apčiuopiama.

Seinų „Lietuvių namuose“

„AUŠROS“ INF.

Vasario 15 d. Seinų „Lietuvių namuose“ LR konsulatatas Seinuose surengė Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimą. Jame dalyvavo LR Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas prof. Eugenijus Jovaiša, Palenkės vaivadijos vaivada Bohdanas Paškovskis (Bohdan Paszkowski), Elko vyskupas Romualdas Kaminskis (Romuald Kamiński), Augustavo, Suvalkų, Seinų ir Punsko bei kai kurių Lietuvos savivaldybių, lenkiškų įstaigų ir organizacijų vadovai. Į minėjimą taip pat atvyko Seinų bei aplinkinių parapijų dvasininkai, Lenkijos lietuvių visuomeninių organizacijų atstovai, švietimo ir kultūros centrų direktoriai, Seinų gyventojai. Koncertavo Kauno Juozo Gruodžio konservatorijos styginių orkestras (vadovė Kristina Domarkienė).

Iš dešinės: LR Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas akademikas Eugenijus Jovaiša ir LR konsulato Seinuose darbuotojas Petras Maksimavičius

Šventės proga lietuvių bendruomenę, Seinų gyventojus ir svečius sveikino LR konsulato Seinuose vadovas

- ministras patarėjas Vaclav Stankevič. Jis pabrėžė, kad 2016 m. pavyko nuveikti daug prasmingų darbų, nemažai bendradarbiauta su vietos valdžios ir Bažnyčios atstovais. Pasak Lietuvos diplomato, būtina tęsti dialogą tarp lenkų ir lietuvių, ir tokiu būdu spręsti problemas.

Šeiminingą ir susirinkusiuosius Vasario 16-osios proga pasveikino Palenkės vaivada, vyskupas Romualdas Kaminskis, LR Seimo narys Eugenijus Jovaiša, savivaldybių vadovai.

Po minėjimo pasigirdo balsų, jog galbūt prasminga būtų rengti atskirą šventę lietuvių bendruomenei, kur viskas vyktų lietuvių kalba, ir atskirą renginį galėtų organizuoti konsulatatas lenkų visuomenės daliai, t. y. valdžios atstovams.

Koncertuoja Kauno J. Gruodžio konservatorijos styginių orkestras

Žiemos šventės Punsko savivaldybės vaikų darželyje

ALICIJA NEVULIENĖ

Praėjusių metų gruodžio 22 d. vaikai vieni su džiaugsmu, kiti su baime atėjo kartu su draugais laukti paslaptingo svečio, kuris žadėjo apsilankyti darželyje. Darželio virtuvės šeimininkės nuo ankstyvo ryto ruošė skanius tradicinius Kūčių patiekalus. Ta diena buvo kitokia, nes auklėtojos stengėsi, kad visi darželinukai pajustų kalėdinę nuotaiką. Salėse vaikai žaidė judriuosius žaidimus, minė mįsles, dainavo žinomas daineles ir šoko liaudies šokius.

11 val. visi darželio auklėtiniai ir darbuotojai susirinko valgykloje, kur laukė nepaprasti pietūs – Kūčios. Mokytojos vaikučiams trumpai papasakojo apie Kūčių vakarienės tradicijas ir palinkėjo gero apetito. Pasisitpirinę Kūčių patiekalais (buvo

Su Kalėdų Seneliu

Senelių diena

paruošta kepta žuvis, burokėlių sriuba ir skryliai su aguonomis) visi greit išsisklaidė po klases laukti Kalėdų Senelio.

Vaikai greit išgirdo darželio koridoriuje aidint skambučių. Kalėdų Senelis pirmiausia apsilankė pas jauniausius darželio auklėtinius, vėliau užsuko ir pas pačius vyriausius – 5 ir 6 metų vaikus. Visi darželinukai šiltai jį sutiko puikiais dainomis, eilėraščiais ir kalėdinėmis giesmėmis. Kalėdų Senelis labai džiaugėsi, kad pasaulyje yra tiek daug gražių, gudrių ir drąsių vaikų. Visus apdovanojo ir išvyko pas kitus vaikus.

Karnavalo persirengėliai

Šių metų sausio 19 ir 20 dienomis, kaip ir kiekvienais metais, darželyje surengta iškilminga Senelių šventė. Visi vaikučiai jau nuo vėlyvo rudens jai ruošėsi. Mokėsi dainelių, eilėraščių ir šokių. Kiekvieną grupę ruošė auklėtoja bei pagelbėjo muzikos mokytoja Alicija Malinauskaitė.

Kadangi ši šventė susilaukia didelio būrio svečių, ji vyksta dvi dienas. Vaikučiai nekantriai jos laukia. Jau nuo pat ryto žiūri pro langus ir duris, ar neateina į darželį mylimi seneliai. Prieš šventę visi sunkiai dirba, ruošdami jiems savo mažytėmis, bet vikriomis rankomis dovanėles. Kiekvienais metais auklėtojos stengiasi, kad dovanėlės būtų įdomios, spalvotos ir pradžiugintų senelius. Tačiau seneliai visada kartoja: „Mums dovanų nereikia. Pati šventė, tai brangi dovana.“

Šventė prasidėjo direktorės sveikinimu. Visi vaikučiai ir mokytojos sugiedoję seneliams „Ilgiausių metų“. Nuostabi akimirka, kai seneliai žvelgia į mažyčius anūkelius ir susijaudinę

braukia ašaras... O mūsų auklėtiniais tai pamoka, kaip reikia gerbti, mylėti savo senelius ir vyresnius žmones.

Kiekviena grupė savo svečiams paruošė įdomią programėlę. Vaikai dainavo apie močiutę ir senelį, deklamavo eiles ir šoko liaudies šokius. Vėliau visi su savo seneliais išsisklaidė po sales. Ten laukė saldžios vaisės ir kava su arbata. Vaikai su auklėtojomis senelius pasveikino ir įteikė jiems dovanėles. Vėliau visi vaišinosi

Karnavalo dalyviai

ir bendravo. Senelių veiduose švytėjo džiaugsmas ir laimė. Šventė neapsiėjo ir be dzūkiškos dainos. Mielai dainuota ir linguota. Kupini gerų emocijų svečiai vyko namo. Tačiau būta ir liūdny senelių, kurie išeidami kartojo: „Jau paskutiniai metai šventėje... Anūkai užaugo...“

Kiekvienų metų vasarį darželyje vyksta ir karnavalas. Tai taip pat vaikams svarbi šventė, nes tą dieną jie gali persirengti tuo, kuo svajoja būti, klausydami ir žiūrėdami įvairių pasakų. Jie dažniausiai renkasi žinomiausius herojus. Tai: Elza, Betmenas, Žmogus voras, Raudonkepuraitė, Ragana ir kt.

Šventė prasideda visų pasisveikinimu ir savo rūbų eksponavimu. Vaikai labai mėgsta šią akimirką, kai turi spėti, kuo draugai persirengė. Vėliau prasideda įvairūs žaidimai ir konkursai, kuriuose reikia parodyti savo drąsą, vikrumą, kantrybę ir kt. Vaikai šoka, linksminasi ir bendrauja. Direktorė ir virtuvės šeimininkės visada pasirūpina saldžiomis vaišėmis. Linksmų draugų būryje laikas greit prabėga.

Gimnazistų eglutė

EDITA SOROKAITĖ, INGA RADZEVIČIŪTĖ, GABIJA BATVINSKAITĖ

Sausio 20 d. Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos svetainėje vyko gimnazistų eglutės programa, kurią paruošėme mes, II a klasės mokiniai. Mums talkino auklėtoja Alicija Berneckienė.

Smagu buvo matyti, kad į šventę atvyko daug svečių, bet kilo ir nerimas, ar pavyks tinkamai pasirodyti, ar neužmiršime išmokto teksto, ar žiūrovams patiks mūsų programa, nes scenarijų kūrėme patys. Parengėme spektaklį apie Kalėdų Senelį, kuris buvo nuolat liūdnas, nes jautė savo širdyje tuštumą. Padėjėjai, šiuolaikiniai elfai, padėjo Seneliui suprasti, kad jam trūksta mylimosios. Tada jis pasirinko padėjėją, kuri turėjo surengti

kandidačių atranką. Jų būta visokių. Atėjo aukšta ir stambi sportininkė, susimąščiusi reperė, drąši ūkininkė

ir karvių melžėja, dvi išsipusčiusios, lieknos, aukštakulniais apsiavusios panelės. Bet Senelis vis negalėjo išsirinkti tinkamos širdies draugės. Murmėjo po nosim kažką apie sportininkės pasirodymą, kliūčių taką, kuri jį įveikė itin grakščiai.

Staiga į sceną įbėgo Senelio išsvajotoji sportininkė, ir jis... nualpo. Buvo taip ja susižavėjęs, kad pamatęs neteko žado... Tada mergina čiupo Senelį ant rankų ir nusinešė nuo scenos. Atvažiavo greitoji ir jis buvo išvežtas į ligoninę. Tačiau kokios būtų Kalėdos be Kalėdų Senelio? Netrukus jis atgavo jėgas ir sugrįžo dirbti savo darbo, o su sportininke gyveno turbūt ilgai ir laimingai.

Džiaugiamės, kad mūsų programa žiūrovams suteikė daug gerų emocijų ir juoko. Po spektaklio linksminomės diskotekoje.

Iš mokyklos archyvo

Iš mokyklos archyvo

Mūsų kelias

VYTAUTAS PEČIULIS

Zyplių dvaro kapelos dainoje „Kelias“, kurią atlieka Remigijus Poderis su dukra Rimanta, yra prasmingų minčių apie gyvenimą. Čia skamba žodžiai: „Laukia tolomas kelias, o kelio nebūna be vingių...“. Mes su žmona atšventėme auksines vestuves, tad verta prisiminti, kokie mūsų kelio vingiai buvę. Penkiasdešimt metų prabėgo labai greitai ir nepastebimai. Neprašyto, nes gyvenimo kelias pasitaikė ne per daug vingiuotas ir duobėtas, o įdomus ir pilnas įvairumų.

Kai 1960 m. sušvelnėjus priespaudai pasitaikė proga padedant mamos pusbroliui išvykti, visa šeima nusprendėm palikti gimtąjį kraštą – Suvalkų trikampį. Su mama ir jaunesne

seserimi atvykau į mažai pažįstamą Kanadą. Pradžia naujame pasaulyje buvo nelengva, nemokant to krašto kalbos. Žmogus be kalbos – kaip be rankų. Gauti darbą jos nemokant buvo maža galimybių. Vienas lietuvis turėjo pažįstamą dar iš Lietuvos, kuris ūkyje augino tabaką ir samdė darbininkus vasaros darbams. Pasiūlė man čia įsidarbinti. Pasiūlymas tiko, nes buvo proga užsidirbti pinigų, pragyventi ir – kaip sakė – pramokti anglų kalbos. Pasakyti lengva, bet tikrovėje kaip gali išmokti kalbą, gyvendamas su lietuviais, kurie patys dar labai mažai ją moka ir sunkiai susikalba, kai prireikia? Dirbti tabako ūkyje savotiškai patiko, nes buvau tarp savųjų. Man, devyniolikme-

čiam, tai buvo nesapnuotas išbandymas. Juk tabako laukai tęsėsi, kiek akys mato.

Pamažu savijauta keitėsi, nes šeimnininkai mane pradėjo laikyti tarsi šeimos nariu. Nevadino samdiniu, visados visur veždavosi į svečius arba atvykus svečiams pristatydavo kaip šeimos narį. Jie turėjo aštuonerių metų sūnų, su kuriuo mes artimai susigyvenom. Tėvams tai

labai patiko. Kai jie kur nors išvykdavo, mes saugodavom namus, prižiūrėjom turimus gyvulius, o laisvesniu laiku eidavom žuvauti šalia ūkio tekančioje upėje.

Padirbėjus per vasarą ir nuėmus tabako derlių, pasiūlė man pasilikti rudens darbams (paruošti išdžiovintą tabaką parduoti). Užbaigus šiuos padorėjos, kad pasilikčiau iki pavasario, nes žiemą reikėdavę pjauti medžius malkoms tabakui džiovinti, o pavasario pradžioje paruošti šiltadaržius, kuriuose buvo auginami tabako daigai sodinimui. Paruošus laukus, pasodinus tabaką, užauginus derlių ir artėjant skynimui šeimnininkai pasiūlė, kad atvyktų dirbti mama ir sesuo, kurios gyveno Sudbury mieste. Jie nuvažiavo aplankyti savo pažįstamų ir grįždami jas parsivežė. Mama gamino maistą darbininkams, o sesuo nuskinčius lapus ruošė džiovinti. Aš jau antrą vasarą dirbdamas žinojau, kaip reikia atlikti visus darbus tabako ūkyje.

Gyvendami apylinkėje, kur buvo daugiau lietuvių, turinčių tabako ūkius, su šeimnininkais kiekvieną sekmadienį važiuodavom į lietuvių šv. Kazimiero parapijos bažnyčią Delhi miestelyje. Pirmiausia buvau pakalbintas užsirašyti į šaulių organizaciją. Kariuomenės šventės metu man leido nešti Lietuvos vėliavą. Pirmą kartą gyvenime laikydamas trispalvę jaučiau pasididžiavimą.

Kadangi nebuvo galimybių visai šeimai toliau dirbti tame ūkyje, šeimnininkas surado kitą lietuvių ūkininką, kuriam reikėjo žmonių ruošiant tabaką pardavimui. Kadangi jis norėjo gauti pusininką, pasiūlė, kad mes su mama imtumės ūkininkauti kaip

Mes – jaunavedžiai. 1967 m. sausio 28 d.

Auksinių vestuvių padėkos mišių dalyviai Lietuvos kankinių šventovėje 2017 m. sausio 28 d. Viduryje kun. Nerijus Šmerauskas, dešinėje vienoda apranga per mišias giedojęs parapijos choras (kuriame ir mes dalyvaujame)

pusininkai. Tikino, kad aš, dirbęs visus reikalingus darbus, esu tinkamas imtis tos atsakomybės. Sesuo išvyko ir apsigyveno Toronto mieste, o mes su mama likome ūkininkauti. Ūkis turėjo dar vieną namą, kuriame įsikūrėme.

Imantis didelės atsakomybės pradžia nebuvo lengva. Atėję pas mane dirbti vyresni darbininkai stebėjosi, kad toks jaunas asmuo bus jų darbdavys. Nelengvi buvo pirmieji metai, viskas nauja, o patirties nedaug. Pirmaisiais metais auginom 28 ekerius (apie 12 hektarų). Atidirbus metus ir pardavus užaugintą derlių pasitaikė kitiems metams geriau ir naujoviškiau sutvarkytas ūkis, turintis teisę auginti daugiau tabako. Nelabai patenkintas šeimininkas nenorėjo išleisti, kalbino pasilikti, bet nusprendėm keltis į kitą vietą.

Pradėjome dirbti kitame ūkyje, kur viskas atrodė naujoviška, geriau sutvarkyta, geresni pastatai ir naujoviškos mašinos. Gyvenant ir dirbant geresniame ūkyje pasirodė, kokiomis sunkiomis sąlygomis teko darbuotis

ankstesnius metus. Tais metais auginom 38 ekerius (maždaug 17 hektarų). Pasisekė daugiau užsidirbti, tad pasilikome toje apylinkėje. Auginti tabaką sekėsi, nepasitaikė nuostolingų metų, kas suteikė drąsos toliau ūkininkauti.

Dar po metų apsidirbus visus didžiausius darbus, 1966-ųjų sausį, palikęs mamą pašeiminkauti, nuskridau į gimtinę Suvalkų trikampyje. Man tuomet buvo 24-eri. Po daugiau kaip penkerių metų vaikai, kuriuos tokius palikau išvykdamas, jau buvo jaunuoliai, o vyresnieji pasenę. Man parvykus giminės ėmė piršliauti. Tuomet ir prasidėjo, dainos žodžiais tariant, „kelias su vingiais“.

Pirmą sekmadienį su giminėmis susitikus po pamaldų užėjom sušilti pas pažįstamus. Jų kieme buvo arklių su rogėmis ir daugiau pažįstamų. Buvę ir nepažįstamų, bet pakalbėjus paaiškėjo, kad tai mano mamos jaunystės draugai. Su vienu besikalbant apie jo pažintį su mano mama, kartu buvo to asmens dukra. Susitikus pirmą kartą net vardo nepaklausiau. Tai

buvo sausio pabaiga ir tikra žiema. Vasario pradžioje, prieš Grabnyčių dieną, kuomet šventinamos vaikinės žvakės, buvo atlydys, lijo lietus, o paskui pašalo. Tai gatvė einant iš bažnyčios buvo slidi kaip čiuožykla. Druskos tais laikais nebuvo pilama, tai žmonės slidinėdami vaikščiojo. Eidami su giminaičiu šaligatviu pastebėjom pirmą sekmadienį matytą merginą. Ji slidinėdama bandė užėti ant šaligatvio. Liepiau giminaičiui įsikibti į prie valsčiaus įstaigos augantį šermukšnij, o aš, laikydamasis jo, ištiesiau ranką merginai. Užtraukiau ją ant šaligatvio. Kadangi buvo slidu, už parankių susikibę nuėjom ten, kur buvo užėjoje susirinkę pažįstami.

Sugrįžus iš bažnyčios teta užklausė: „Gal kokią merginą nusižiūrėjai?“. Atsaciau, kad su viena perėjom per miestelį slidinėdami, susikibę už parankių. Nugirdęs tetėnas pasiteiravo, kas ji. Jų sūnus papasakojo apie tą merginą, nes aš pats daug ko nežinojau. Kitą dieną tetėnas važiuvo ieškoti elektriko, gyvenančio toje apylinkėje, kur jo pažįstami. Užėjęs

paklausti, kaip surasti reikalingą elektriką, užklausė, ar sutiktų išleisti dukrą už anksčiau matyto parvykėlio iš Kanados. Kadangi buvo ankstyvas rytas ir dukra dar miegojo po Užgavėnių vakaruškų, sutarė, kad pasitars ir susitiks ketvirtadienį stotyje, kai bus superkami duoklėms skirti gyvuliai. Ketvirtadienį tetėnas nuvežė duoklei skirtą gyvulį, pasikalbėjo ir sugrįžęs man sako: „Šeštadienį važiuosim į piršlius“.

Atėjus šeštadieniui pasikinkėme į roges bėrį, kurį užaugintą palikau išvykdamas į Kanadą, ir temstant nuvažiuoju į vietovę, kur dar nebuvo lankęsis. Mus maloniai pasitiko, nes jau buvom pažįstami iš susitikimo Punske. Jų vyriausi vaikai, sūnus ir dukra, kartu su manim ėjo Pirmosios komunijos. Dukra buvo ištekėjusi ir gyveno kur kitur, o su sūnumi kalbėjomės kaip pažįstami, nes prieš man išvykstant į Kanadą susitikdavom vakaruškose. Su tėvais radom bendrą kalbą, nes jie pažinojo mano mamą ir mirusį tėvą. Sutarėm, kad savaitės pradžioje nueisim į valsčių sužinoti, kokie reikalavimai sudarant civilinę santuoką. Tuos reikalus tvarkantis pareigūnas

pasakė, kad reikia turėti pažymą, patvirtinančią, kad aš nevedęs. Pažymą galėjo išduoti Kanados ambasada. Pasiūliau, kad į Varšuvą su manim važiuotų ir man persama mergina. Tėvai pasiūlymui pritarė. Mergina, anksčiau toliau nekeičius kaip „tik iki Smalėnų“, turėjo progą nuvykti net į Varšuvą, o svarbiausia – artimiau susipažinti.

Traukiniu nuvykom į sostinę, susitvarkėme reikalingus dokumentus Kanados ambasadoje, aplankėm zoologijos sodą, Karo muziejų ir dar kitas vietas. Per keletą dienų dar aplankėme keliuose miestuose gyvenančias ir dirbančias bei vieną besimokančią mano klasės drauges iš pradžios mokyklos. Savaitės pabaigoje sugrįžom atgal į Punsko kraštą. Tokia buvo mūsų pažinties pradžia. Kitas keturias savaites bendravom artimiau, lankydami mano gimines. Irenos (toks mano žmonos vardas) tėvai sukviėtė gimines pirmiausia mišioms, vadina moms egzektivomis, ir baliui namuose, kad supažindintų su būsimo žentu iš Kanados. Suvažiavo nemažai tokių, kuriuos prieš išvykdamas į Kanadą pažinojau, bet buvo daug asmenų, su kuriais susitikau pirmą kartą.

Naujos pažintys, giminių lankymas. Keturios savaitės labai greitai prabėgo. Artėjo kovo vidurys. Reikėjo grįžti atgal ūkininkauti, nes balandžio pradžioje šiltadaržiai turėjo būti ruošiami tabako daigų auginimui. Pirmadienį, kovo 14-ąją, valsčiuje sudarėm civilinę santuoką. Vakariniu traukiniu sutuoktinė su broliu palydėjo mane iki Varšuvos. Iš jos kovo 15-ąją išskridau atgal į Kanadą. Emigracijos įstaigoje sutvarkiau dokumentus, reikalingus žmonai pakviesti. Pasodinom tabaką, jį užauginom, nuėmėm derlių ir net nepajutom, kaip atėjo ruduo. Nupirkus bilietą lėktuvui, gauta žinia, kad dokumentai susitvarkyti ir žmona lapkričio 15-ąją atskrenda.

Kaip tyčia dieną prieš atvykimą Kanados lėktuvų bendrovės darbininkai pradėjo streikuoti. Tarptautiniai lėktuvai tais laikais skrisdavo tik iki Monrealio, o į Torontą reikėdavę skristi Kanados lėktuvu. Kad nereiktų važiuoti traukiniu arba autobusu, nuvažiavau mašina pasitikti į Monrealį. Nuvykom su seseria ir padarėm didelę staigmeną. Kadangi lėktuvas atskrido vakare, nakvojom

Monrealyje ir kitą dieną grįžom į Torontą. Čia nakvojome pas mano seserį. Kitą dieną parvažiuoju į namus, kur marčios laukė mano motina. Kadangi vyko tabako rūšiavimo darbai, kitą savaitę savo sutuoktinę supažindinau su Kanados gyvenimu.

Pradžioje buvo viskas nauja, darbas prie nesibaigiančių krūvų tabako, kurį reikėjo paruošti pardavimui. Nenuobodžiuoju, visur važinėjom vakarais ir sekmadieniais, lankydami pažįstamus ir įdomesnes

Su savo užaugintais vaikais. Iš kairės: Edvardas, Vilija, Virginija ir Rimas

vietas. Du kartus per savaitę vakarais nuvažiuodavom miestelin, kur buvęs kinas. Čia buvo rodomi daugiausia du filmai, keičiant kas tris dienas. Sekmadieniais tais laikais kinas neveikė. Kadangi gyvenom kartu, vadinamosios davatkos ėmė apkalbinėti, kad gyvename be santuokos. Kad turėtume ramybę, radę laisvą salę 1967 m. sausio 28 d. susituokėme lietuvių šv. Kazimiero bažnyčioje Delhi miestelyje. Mūsų santuoką palaimino tos parapijos klebonas kun. dr. Jonas Gutauskas. Buvo tokia diena, kurios niekam nelinkėtume: siautė pūga, o sniego buvę tiek, kad vos galėjom išvažiuoti. Į vestuves buvom sukvietę visus tos apylinkės lietuvius ūkininkus, kurie atvykus Irenai mums suruošė priešvestuvinę puotą. Mums dovanų visi nupirko naujus miegamojo baldus, kuriuos ilgus metus naudojome. Nepaisant tos dienos oro, visi pakviestieji suvažiavo ir smagiai atšventėm mūsų vestuves.

Gyvenimas tabakininkų apylinkėje mums, jauniems žmonėms, buvo savotiškas, kitoks, nei turėjo būti. Bendravom daugiausia su vyresniaisiais, mūsų tėvų arba senelių amžiaus. Mūsų amžiaus asmenų buvo, bet jie buvę kitokių pažiūrų. Nors visi mokėjo lietuviškai kalbėti, bet tarp savęs kalbėjosi angliškai, o mums, silpnai mokantiems, nebuvo smagu. Su vyresniaisiais rasdavome bendrą kalbą. Dažnai nuvykdavom į Torontą, kur daugėjo kilusiųjų iš Punsko krašto. Ten pasijusdavom kaip tarp savųjų. Pas mus į ūkį dažnai atvykdavo pažįstami, kilę iš Suvalkų trikampio. Dauguma patardavo mums keltis gyventi į Torontą. Buvom prasigvenę ir neblogai susitvarkę. Kažkodėl nebuvę didelio noro pasilikti visam gyvenimui tabako aplinkoje, nes buvo nemažai rizikos auginant tokį jautrų šalnoms ir audroms augalą. Tame pačiame ūkyje auginau tabaką septynerius metus, o atvykusi Irena išbuvo ketverius. 1970-ieji buvo paskutiniai toje apylinkėje. Nuėmus

derlių apsisprendėm pakeisti gyvenamąją vietą.

Sutvarkius ir paruošus tabaką pardavimui, Irena 1971 m. pradžioje išvyko. Apsistojo pas mano seserį ir jos vyrą. Sesers vyro dėdė dirbo siuvykloje. Jam padedant Irena gavo darbą – ėmė siūti drabužius.

Aš, likęs ūkyje, ėmiau pardavinėti nuosavas mašinas ir kiekvieną savaitgalį vežti turimą turtą į Torontą. Pardavus tabaką kovo pabaigoje persikėlėm visam laikui. Pirmiausia apsistojom pas sesers šeimą. Irena dirbo siuvykloje, o aš gavau laikiną darbą chemikalų gamykloje.

Kadangi neturėjome rimtų darbų, pasinaudodami aplinkybėmis, nutarėme vasarai nuvykti į Suvalkų trikampį. Plaukėme laivu, kad galėtume pabūti gimtinėje visą vasarą. Viešnagė neprailgo, nes buvo proga daugiau pamatyti ir susitikti su artimaisiais. Toks ilgas buvimas nepatiko saugumui, nes jie manė, kad tai gali pakenkti santvarkai. Keletą kartų kvietė pasikalbėti, kad išsiaiškintų ilgo pobūvio tikslą.

Grįžę pradėjom kurtis Toronte. Irena toliau dirbo siuvykloje, o aš įsidarbinau prie naujų namų statybos. Dar kurį laiką gyvenome pas seserį ir jos vyrą, bet paskui nusipirkom savo namą. Pažįstamiems padedant pavyko gauti darbą Toronto miesto transporto bendrovėje TTC, kur dirbau iki pensijos, 35 metus.

Turint pastogę ir nuolatinį darbą mūsų šeima padidėjo. Užauginome du sūnus ir dvi dukras. Vyresnioji dukra ištekėjusi, bet neskuba mums suteikti malonumo tapti seneliais. Kiti vaikai, nors subrendę, nesukuria savo šeimų.

Gyvendami Toronte pasijutome radę tikrą gyvenimo tikslą. Čia buvo nemažai atvykusiųjų iš Suvalkų trikampio (ir jų daugėja), didesnės veiklos galimybės, lietuvių organizacijos, chorai.

Vasarą lankėmės gimtinėje. Eidami Punsko gatve pastebėjome, kad

ta vieta, kur slidinėjant čia paneli padėjau užėiti ant šaligatvio, neatpažįstama. Šermukšnio, kuris ten augo, nėra, šaligatvis pertvarkytas, valčiaus įstaiga išsikėlusį į kitą vietą, bet pastatas išlikęs. Prisiminimai gyvi, nors praėjo penkiasdešimt metų.

Jeigu reikėtų pradėti bendrą gyvenimą iš naujo, net neabejodami nieko nekeistume. Pralaidom kartu penkiasdešimt metų, būdami ištikimi vienas kitam. Bendravome su žmonėmis, veikėm visur, kur buvome reikalingi. Kokie buvome, gali pasakyti visi tie, kurie ką nors patyrė bendraudami su mumis. Stengėmės padėti gyvenimo Kanadoje pradžioje ne tik saviems, bet ir kitiems, kam reikėjo kuo nors padėti. Turtai mūsų nepavergė, pakanka to, ką turime užgyvenę. Ištikimybė buvo svarbiausia, o visa kita – pagal susiklosčiusią padėtį.

Skaitydavau Kanadoje leistą humoro žurnalą „Pelėda“. Pradedant metus buvo išleidžiamas knygos formato kalendorius, kuriame buvęs skyrius „Žemaitiška kantrybė“. Išlikęs atmintyje toks pasakojimas apie žemaitį. Turguje pardavęs viską, ką buvo atvežęs, žemaitis su pinigais važiavo namo per mišką mažai važinėjamu keliuku. Užpuolė jį plėšikai. Atėmė pinigus, arklį ir vežimą, o žemaitį pakorė ant šakos. Praslinkus keletui dienų eidamas žmogus pamatė kabantįjį ir peiliu perpjovė virvę. Nukritęs žemaitis atsistojo, atleido kaklą spaudusią virvę ir sako: „Tris dienas kabojau, virvė smaigia, uodai kanda, o dieną saulė kepina. Tris dienas išlaikiau, bet jei būtų reikėję dar tris dienas, būčiau neišlaikęs.“ Taip ir mums. Išgyvenom kartu penkiasdešimt metų, bet kitų penkiasdešimt tikriausiai neišlaikysim ir tokios sukakties, kurią atšventėm 2017 m. sausio 28 d., tikriausiai nesulauksim. Prasmingai pragyventi metai. Jie buvo įdomūs, turiningi ir pilni įvairumo. Esame dėkingi Visagaliui, kad likimas mus suvedė, davė laimingus laikus ir gyvenimas buvo pilnas malonių dalykų.

Iš gyvenimo ant ribos

Praeitis nėra kalta. Kalti yra faktai, istorinės aplinkybės, sukūrusios vienokį ar kitokį praeities laikotarpio paveikslą.

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Prieš kelerius metus būčiau sakiusi, kad gyventi ant ribos yra įdomu. Ir tikriausiai būčiau teigusi, kad visų Punsko, Seinų ir Suvalkų lietuvių gyvenimas paribyje yra lygiavertis gyvenimui ant ribos. Iš šiandieninės perspektyvos nelengva būtų rasti skirtumus tarp buvimo

ant ribos ir paribyje. Vis dėlto skirtumų yra. Juos tenka bent šiek tiek pažinti ir su jais susigyventi. Iki galo jų suvokti niekada nepavyks, kadangi jie ateina iš praeities, tiksliau – jos įvykių, žarsčių šio krašto žmonių gyvenimus į visas įmanomas puses. Praeitis nėra kalta. Kalti yra faktai,

istorinės aplinkybės, sukūrusios vienokį ar kitokį praeities laikotarpio paveikslą.

Šiame straipsnyje sugrįžtama į XX a. pradžią – demarkacijos linijos nustatymo laikus. Tai nėra nauja ir nepažįstama tema. Kiekvienas istorikas ar šio krašto istorijos faktais besidomintis žmogus tiksliai pasakytų, kokia tai buvo linija, kam jos reikėjo ir kaip ji keitė paribio arba ant ribos tiesiogine šio žodžio prasme žmonių gyvenimus. Kaip atrodė mūsų paribio kaimai tarpukario, karo ir pokario metais, maždaug

yra aišku. (Mano senelis negailėjo pasakojimų, kuriems suprasti papildomai nereikėjo vartyti istorijos vadovėlių.) O kaip atrodė gyvenimas ant ribos? Gyventi ant ribos, tai matyti už lango valstybės sieną, žiūrėti, kaip skeliamas pusiau gimtasis kaimas, kaip kaimyno kiemo viduriu brėžiama riba... Ar tai galėjo vadintis gyvenimu? Negailėstingu, ribojančiu, sunkiu, belaisviu nuosavam kieme... Buvo stambių ūkininkų, kurie per vieną dieną visko neteko, kiti dalies: žemės gabalo, sodo, pasodinto miškelio. Buvo tokių ūkininkų, kurie įstengė gauti leidimą dirbti lauką kitapus ribos. Apie vadinamąjį „Ūkininko leidimą“ išgirdau vos prieš pusmetį, kai toks apčiuopiamas leidimas pateko į mano rankas.

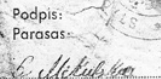
Vienas toks „Ūkininko leidimas“ buvo išduotas Elžbietai Mikulskienei – Anelės Batvinskienės (Mikulskaitės) iš Trumpalio motinai. Ten, kur dabar gyvena Batvinskai, gyveno Mikulskų šeima. Įdomu, kad Mikulskų pavardės mūsų krašte nėra. Anelė pasakoja, kad jie kilę iš Lietuvos – Kalvarijos. Jos senelis Mikulskas atkeliavo į Trumpalį į žentus pas Čeponus.) Šiai šeimai taip pat teko pajauti, ką reiškia netekti nuosavos žemės sklypo. Nuo jų buvo atskirtas žemės gabalas, vadinamas Šašmargiu (tai aukštas šešių margų kalnas, siekiantis šalia tyvuliuojančio ežero pakrantę). Pagal dokumentus, kalnas priklausė Mikulskams, tačiau

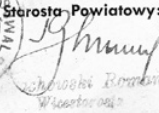

Starostwo Powiatowe Suwalskie Wazna do 1930 r. Svarbus iki 1930 m.

Nr. 193
dnia 1930 r. m.

PRZEPUSTKA ROLNA UKININKO LEIDIMAS

a) Nazwisko i imię posiadacza: a) Savininko pavardė ir vardas:	Mikulska Elżbieta
b) Zawód: b) Užsiemimas:	rolnik
c) Wiek: c) Amžius:	9.XI.1901 r.
d) Miejsce zamieszkania: d) Gyvenimo vieta:	w. Trompole, gm. Andrzejewo
e) Wyszczególnienie eksploatowanych gruntów: e) Dėrbamos žemės rušių išvarojimas:	5 morg. ziemi ornej 1 łak
f) Miejsce przekroczenia linii administracyjnej: f) Administracinės linijos perėjimo vieta:	przez Strażnicę AGP. Gromadz. 1930
g) Wyszczególnienie miejscowości, na które przepustka służy: g) Vutu išvardijimas kurioms tinka leidimas:	w. Trompole
i) Nazwiska osób poniżej lat czterdziestu, towarzyszących posiadaczowi przepustki: i) Asmenu natūrenčių dar keturiolikus metų lydinčių leidimo savininka vardai:	Mikulska Aniela 1.6 Mikulska Weronika 1.5

Podpis: Parasas:

Starosta Powiatowy:
Wicestarosta:

STAROSTA POWIATOWY SUWALSKIE

perkėlus valstybės sieną, čia uždrausta dirbti. „Žamė dalinama buvo labai seniai. Tais čėsais, kap mano mama su tėti žanijosi“, – pasakoja Anelė. Mikulskai nenorėjo pasiduoti ir lengvai palikti brangiai kainavusio Šašmargio. Turėjo stengtis gauti leidimą tame lauke ūkininkauti. „Leidimas būdavo duodamas pavasarį. Valščus jį išduodavo. Tadu Trumpalis priklausė Andžejavo valsčiui. Su leidimu galėjo Lietuvos pusėj likusių žamį dzyrbc. Tai buvo rusų okupacijos čėsais. Paskui jau kap vėl lygino rubežį, buvo dalinama žamė, tai visų tų žamį – Šašmargį – priskyre prie Lenkijos“, – prisimena Anelė. Taip jos tėveliai vėl laisvai galėjo dirbti kalną ir nesirūpinti jokiais leidimais arba grėsme visiškai netekti žemės sklypo.

Kokiais principais remtasi, išduodant „Ūkininko leidimą“? Mūsų krašto visuomenės veikėjas Juozas Sigitas Paransevičius aiškina, kad ūkininkai, kurių sodybos tarpukariu liko Lenkijoje, o žemė atsidūrė Lietuvos pusėje, gaudavo raštišką „Ūkininko leidimą“. Riba buvo nustatoma po 1920 m., kai baigėsi visi kariniai veiksmai ir pradėta nustatinėti valstybių sienas. „Tad čiau jau po Antrojo pasaulinio karo tokių leidimų niekas nedavė. Siena buvo tveriamą spygliuotomis vielomis“, – priduria J. S. Paransevičius. Ne visiems ūkininkams pavyko atgauti šeimos žemes. Anelė Batvinskienė šypsosi kalbėdama apie Šašmargį, kuris išmaitino jos šeimą ir maitina jauniausią tose žemėse gyvenančią kartą.

Gyvenimo ant ribos properšose blankus praeities vaizdas. Žemių ir ūkių dalijimo arba atėmimo procesą sudėtinga įsivaizduoti laisvos valstybės gyventojams, ypač naujų laikų jauniausioms kartoms. Nelengva jį suprasti ir pajusti. Vien dėl kartų atminimo ir apčiuopiamų įrodymų išlikimo verta eilutė po eilutės skaityti gyvenimo ant ribos istorijas, rodyti ir skelbti praeities likučius.

ŠILTINIMAS PUTOMIS

CELS
Reikliems

Viktoras Misiukonis, tel. 534 535 288

www.cels.pl

MIELI SKAITYTOJAI!

Labai prašom 1 proc. pajamų mokesčio skirti
Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai!

KRS: 0000270261, cel szczególowy ZS w Sejnach 3888

Iš anksto tariame nuoširdžiausiai AČIŪ!

Seinų „Žiburio“ bendruomenė

Kovo 11-oji

Rengėjai: Punsko Kovo 11-osios lietuvių licejus, Lenkijos lietuvių bendruomenės valdyba

Punska
Kovo 11-osios
licejaus
bendruomenė

Nuoširdžiai kviečiame į

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos iškilmingą minėjimą, kuris vyks **2017 m. kovo 11 dieną (šeštadienį) 18.00 val.** Punsko lietuvių kultūros namuose.

Garbės svečiai – Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio veikėjas, grupės „Antis“ lyderis, architektas **Algirdas Kaušpėdas su žmona Vilija**.

Minėjimo metu Algirdas Kaušpėdas skaitys pranešimą tema „Pergalinga Lietuva“. Šv. Mišios Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo bei Kovo 11-osios licejaus intencijomis bus atnašaujamos sekmadienį, **kovo 12 d., 12.15 val.** Punsko bažnyčioje.

NUOŠIRDŽIAI KVIEČIAME!

Mylima mama, močiute,

*Šiandieną Jūsų metai sužydėjo
90 įvairių žiedų.*

*Čia visko būta: saulės, vėjo,
Daug praradimų ir vilčių.
Nuėjote prasmingą, ilgą kelią,
Pavargo rankos nuo sunkių darbų.
Priimkit šiandien degančią ugnelę
Savo anūkų ir vaikų širdžių.*

Garbingo 90-ojo gimtadienio proga
Juliją Ivoškienę nuoširdžiai sveikina
bei stiprios sveikatos, Dievo palaimos ir
dar daug gražių gyvenimo akimirkų linki

*Dukra Marytė ir sūnus Jonas su šeimomis,
anūkai, proanūkiai ir
proproanūkė Karolina*

Vasario 23 d. **Birutė Jurkūnienė**
šventė 75-ąjį gimtadienį,
o kovo 9 d. **Klemensas Jurkūnas**
švęs 80-ąjį gimtadienį.

*Gražiausių metų leiskit palinkėti,
Te niekadoms nebus rudens,
Pavasariai tebus džiaugsmu nusėti
Ir laimė širdyje gyvens!
Giedrų dienų Jums linkim,
Daug sukakčių dar švęst,
Ilgų, ilgiausių metų
Mes linkim Jums gyvent.*

Šių gražių Jubiliejų proga Jus nuoširdžiai
sveikina

*Elvyra ir Justinas Moliušiai,
Birutė ir Vitas Makauskai,
Onutė ir Juozas Vasiliauskai*

*Nulinguoja, nuklysta tie metai
Tartum gervės padangėj rudens,
Tik širdy ir sieloj jų verpetai
Vis šilta ugnele rusens.
Jie primins, kiek dainų išdainuota,
Isdalinta širdies šilumos.
Kiek daug dirbta, mylėta, svajota,
Tik nuklydęs jų aidas kartos.
Tegul šis jubiliejus švies,
Žerės nuostabia žvaigždele,
Tegul visas gyvenimas liesis
Džiaugsmo, laimės, sveikatos versme...*

50-ojo jubiliejaus proga žmoną, mamą,
močiutę, dukrą **Onutę Nevulienę** iš Seivų
sveikina

*Vyras Vitas, dukros Jūratė, Violeta su šeima,
sūnus Artūras bei mama Natalė*

Miela mama, močiute, žmona!

*Tavimi mums nužydi pavasariai,
Tavimi mūsų rudenys dosnūs,
Tavo veidu riedėdamos ašaros
Širdyje visus randus išglosto.
Mums kaip duona esi kasdieninė
Ir kaip oras esi reikalinga,
Dėkojam už Tavo gerumą.
Visada būki šalia...*

Su 70-uju gimtadieniu mielą žmoną,
mamą, močiutę **Stasę Labutienę** sveikina,
linkėdami geros sveikatos ir džiaugsmo -

*Vyras Romas, sūnūs Darius, Petras, Artūras,
marti, keturios anūkės, anūkas ir
proanūkė Gabrisė su tėveliu*

Lietuvos žiniasklaida

2017 02 09–02 21

Valstybei švenčiant Vasario 16-ąją žiniasklaidoje kaip paprastai netrūko pasvarstymų apie šią šventę: jos reikšmę, daug metų ieškomą Nepriklausomybės Akto originalą, signatarų nuopelnus ir likimus.

Tikriausiai kiekvienas, paklaustas apie žymiausius lietuvius, paminėtų ir Joną Basanavičių. Jis mūsų sąmonėje – „Aušros“ leidėjas, tautos patriarchas ir Nepriklausomybės paskelbimo prieš 99 metus bene svarbiausias veikėjas (kaip rodo sociologiniai tyrimai, J. Basanavičius yra ketvirta pagal populiarumą istorinė asmenybė po Vytauto Didžiojo, Mindaugo ir Antano Smetonos). Todėl kiek netikėtas „Lietuvos žiniose“ išspausdintas pokalbis su Vilniaus universiteto Tarpautinių santykių ir politikos mokslų instituto docente Nerija Putinaite, kuri įsitikinusi, jog J. Basanavičių laikyti tarpukario ar šiuolaikinės Lietuvos simboliu neteisinga. Jos žodžiais, J. Basanavičiaus vaidmuo ar jo indėlis į mūsų savivoką yra kiek mažesnis, nei dažnai vaizduojama.

„Lietuvos Nepriklausomybės Akto pasirašymo metu, kaip teigė ir P. Klimas, signatarai jautėsi netvirtai, tad J. Basanavičius buvo būtinas kaip simbolis, kaip Tarybos pirmininkas. Tačiau jis nedalyvavo nei rengiant Aktą, nei kitur. (...)

– (...) akcentuojate, kad J. Basanavičius neturėjo politinės Lietuvos idėjos ir kad jo pažiūros buvo antieuropietiškos, antikrikščioniškos. Rašote, jog suvokdamas save kaip lietuvių jis nepajėgė tapti Lietuvos valstybės piliečiu.

– J. Basanavičius iš tiesų neturėjo politinės Lietuvos idėjos. Visiškai neturėjo. Jis buvo kaip klasikiniai kai

kurių kitų šalių XIX amžiaus nacionalistai. Turėjo etninės Lietuvos idėją, o ji – mitologinė, mažai susijusi su praktine perspektyva, praktiniais lūkesčiais. Kaip liudija J. Basanavičiaus amžininkų prisiminimai ir pasakojimai, politinė Lietuvos idėja jam buvo labai svetima. J. Basanavičius jos nesuprato. Jis, pavyzdžiui, yra teigęs, kad partijos skaldo vienybę. Arba tai, kad partijų atsiradimas, skirtingos jų nuostatos skaldo Lietuvą. Jaunajai to meto politinei kartai J. Basanavičius buvo simbolis, o ne žmogus, kurio idėjomis galima remtis.“

Į žurnalisto pastebėjimą, jog turime tik vieną tarpukario rašytą J. Basanavičiaus biografiją, pašnekovė atsakė: „Neturime aiškios vizijos, idėjos, kas gi yra J. Basanavičius. Arba garbinimas, arba abejingumas – toks yra nusistovėjęs santykis su J. Basanavičiumi. Kai objektas garbinamas, parašyti objektyvią biografiją apie jį yra gana pavojingas uždavinys, nes tai būtų mito griovimas.“

Rašyti apie tautiškumo simboliu tapusio žmogaus, pavyzdžiui, ligas, keistus polinkius ar interpretacijas būtų pavojingas dalykas. Tai, kad neturime jo biografijos, dar kartą rodo, jog J. Basanavičius nėra aktualus. Kas domisi jo, kaip tautinio veikėjo, idėjomis? J. Basanavičius įvardijamas kaip mitinė figūra – jis patriarchas. Ir viskas. Manau, kad A. Smetonos kalbas ir raštus skaito daugiau žmonių nei J. Basanavičiaus veikalus. Taigi J. Basanavičius yra tapęs simboliu. Kaip simbolis jis ir funkcionuoja. Kaip žmogus, kaip veikėjas – ne.“

Tuo metu portalas bernardinai.lt pateikė rašinį „Istorikas Eligijus Raila: „Vasario 16-oji – dr. Jono Basanavičiaus išrašytas receptas“,

kuriame E. Raila, sumanęs parašyti naują J. Basanavičiaus biografiją, ir bernardinai.lt direktorius Pranas Vildžiūnas, kalbėdamiesi su žurnaliste, sutinka, jog „tarp to, ką mes šiais laikais viešai žinome apie J. Basanavičių ir kas atsiskleidžia jį tyrinėjant, tai iš tikrųjų tie paveikslai labai skiriasi“.

Daktaras nebuvo idealus, švelnus žmogus. „Sakytume – dirglus senjoras. Turėjo jis tą patriarcho braižą, kad viską moku ir žinau geriausiai. Pavyzdžiui, dailininkai organizavo parodą, tai Basanavičius atėjo ir rodė, kaip paveikslus reikia kabinti, kokių nekabinti. Dailininkai užsirakino ir neįleido jo vieną dieną. Tai kažką sutiko ir liepė pasakyti, kad jie kiaulės. Šiuo atžvilgiu jis buvo įtikėjęs.“

Tačiau, anot pašnekovų, „galime drąsiai teigti, kad Didysis Vilniaus Seimas – tai J. Basanavičiaus nuopelnas. Pažinęs bulgarišką politinę kultūrą jis grįžta į Lietuvą ir iškart imasi tęsti veiklą. Mato galimybę prikelti Lietuvos savarankiškumą. Kitas jo nuopelnas – organizacinis komitetas, visa dienotvarkė buvo jo kuriama. Be J. Basanavičiaus Didysis Vilniaus Seimas nebūtų įvykęs. Arba jis nebūtų didysis. O Vasario 16-oji... Tai jis buvo vienas iš signatarų, patriarchas, bet suvokiamas ne kaip valstybingumo tėvas, bet aušrininkas. „Aušra“ nušvietė balanos gadynę. Jam teko garbė pasirašyti pirmam, nors pagal abėcėlę pirmas buvo Saliamonas Banaitis. Ir taip dėl to, kad jam priklausė „Aušros“ nuopelnai. Prezidentas Antanas Smetona vienoje kalboje pasakė, kad J. Basanavičiaus „Aušra“ nušvietė Lietuvą“.

Nors apklauskos rodo, jog Vasario 16-ąją švenčia 85 proc. piliečių, dalis jų laisvą dieną išnaudojo apsipirkimui

kaimynų lenkų parduotuvėse. „Vals-tybės atkūrimo dieną lietuviai šlavė Suvalkų parduotuvių lentynas“, „Minios lietuvių apgulė Lenkijos parduotuves“ – taip apie tūkstančius pirkėjų iš Lietuvos, sutiktų Lenkijoje, rašė žiniasklaida.

„Suvalkuose Vasario 16-ąją nuo pat ryto buvo matyti gausybė lietuviškais numeriais pažymėtų automobilių. Jie užpildė kone visas aikštes prie parduotuvių. Lietuviai Lenkijoje gausiausiai apgulė „Piko“ bazę. Į šią prekyvietę suplūdo tiek daug tautiečių, kad didžiulė eilė nusidriekė ir už durų. Pirkėjų buvo tokia gausybė, kad prekybininkai neleido iš karto visų žmonių į vidų, bet vėliau atvykusius vertė luktelėti, kol kiti apsipirks“, – rašė lrytas.lt.

„Pirkėjai neslėpė pasipiktinimo lietuviškais kainomis. „Reikia nufilmuoti ir prezidentei parodyti, kaip mes švenčiame Vasario 16-ąją“, – pyktelėjo viena iš Lietuvos atvykusio moteris.

Vilnietė Irina taip pat pasakojo važiuojanti į Lenkiją pirkti produktų, nes jų kainos – daug geresnės. (...) „Manau, kad tai mūsų valdžia kalta, kad žmonės šventes aukoja pirkiniams. Mielai būčiau likusi namie, šventusi tokią gražią dieną, bet reikėjo išvažiuoti iš namų. Vilniuje už 50 eurų galiu vieną kartą parduotuvėje apsipirkti, o čia už 50 eurų galiu daugybę mėsos pripirkti“, – skaičiavo ji. Moteris tikino atvykusi į Lenkiją būtent Vasario 16-ąją.“

„Vasario 16-osios rytą teko ilgokai pasisukinėti po požeminę „Tesco“ automobilių stovėjimo aikštelę, kol atsilaivino vieta. Pastatęs automobilį pabandžiau suskaičiuoti, kokia pirkėjų dalis čia atvyko iš Lietuvos – lietuviški numeriai puošė 19 automobilių iš 20, stovėjusių vienoje aikštelės eilėje. Pasinaudodami šventine diena apsipirkti į Lenkiją atskubėjo ne tik pasienio gyventojai. Iš mano kalbintų lietuvių ilgiausią kelią sukorė šeima, atvykusi iš Panevėžio. Sutikau kauniečių, prieniškių, druskininkiečių, Vilkaviškio

ir Lazdijų gyventojų, bet daugiausia pirkėjų buvo iš Marijampolės ir Kalvarijos savivaldybių“, – išpūdžiais dalijosi delfi.lt korespondentas.

Bet, ko gero, Lenkijai atsiranda konkurentė – Baltarusija. Praėjusių metų spalį šaliai įvedus bevizį režimą, lietuviai pradėjo važiuoti ir į šią kaimyninę šalį. Pagrindinis miestas, į kurį traukia kol kas tik šimtais skaičiuojami tautiečiai – Gardinas. Ir nors kelionių organizatoriai skelbia, kad važiuojama ne tik pigesnių prekių, bet ir susipažinti su kažkada Lietuvos Didžiąja Kunigaikštystei priklausiusio miesto istorija, vis dėlto nemažai keliautojų daliai pagrindiniai lankytini objektai – parduotuvės, prekybos centrai, vaistinės, kavinės.

„Iš Baltarusijos – sunkia galva, bet su vaistais“, – išvykos išpūdžius aprašė lrytas.lt. „Lietuviai atrado naują aukso gyslą. Pigūs vaistai, maistas, drabužiai, alkoholis – būtent tuo vilioja atsivėrę keliai į Baltarusiją. Kiekvieną šeštadienį link Raigardo pasienio iš Vilniaus ir Kauno pajuda sausakimšai turistiniai autobusai. (...) Vilniaus gatvėje Gardine atvykęlius labiausiai viliojo ten įsikūrusios vaistinės. Tereikia ten užsukti, kad suvoktum, jog Baltarusijoje protu

nesuvokiamos mažos kainos. Mažų vaistų kainų priblokšti lietuviai šlavė viską – validolį, valerijoną, citramoną, analginą, aspiriną, vaistus nuo slogos, lašus akims, antibiotikus. Galima įsigyti ir receptinių vaistų, tik grįžtant pasienyje gali tekti parodyti receptus.

(...) Gardine vidutinis atlyginimas – vos 200 eurų. Tokie pinigai vietiniams neleidžia prisikrauti pilnų krepšių. Tik lietuviai nuklojo prekėmis prekystalius prie kasų. Savaitgaliais jie čia svarbiausi ir itin laukiami pirkėjai. Lietuviai šlavė viską: saldinius, įvairiais priedais paskanintą chalvą, tradicinius baltarusiškus šokoladus „Alionka“, skalbimo priemones, o daugiausia – stipriuosius gėrimus. Lyginant su Lietuva, ir vietos, ir užsienio gamintojų alkoholis Baltarusijoje – daugiau kaip perpus pigesnis“, – rašė Eugenija Grižibauskienė.

O kaip straipsnyje „Lietuviai plūsta į Baltarusiją: kelionių organizatoriai vos spėja suktis“ rašė portalas delfi.lt, „Turizmo departamento duomenimis, per praėjusių metų devynis mėnesius iš Lietuvos aplankyti Baltarusijos išvyko apie 153,8 tūkst. turistų (1,8 proc. daugiau nei per tą patį laikotarpį 2015 m.).

2017 m. vasario 11 d. į amžinybę iškeliavo
A. A. STASYS GRIGUTIS iš Kampuočių –
mylimas vyras, tėtukas, senelis ir prosenelis, gimęs 1932-
02-20.

Reiškiame nuoširdžią padėką visiems, kurie dalyvavo laidotuvėse, giminėms, Kampuočių kaimo gyventojams ir pažįstamiems. Ypatingai dėkojame gydytojams už gydymą ir rūpinimąsi, Punsko parapijos vikarui kun. M. Talučiu, vargonininkui, zakristijonui, kapinių darbuotojams už paskutinį patarnavimą, giesmininkams už gražų ir nuoširdų šv. Rožinio ir giesmių giedojimą, Punsko laidotuvių namų savininkams už paslaugas, „Rūtos“ savininkams už paruoštas skanias vaises. Nuoširdžiai dėkojame visiems už maldas, gėles, aukas ir užuojautos žodžius.

Žmona Onutė, sūnus Juozas ir dukros Birutė ir Dalia su šeimomis